

לקו"ש חלק י"א פ' יתרו שיחה א

פיענוח מראי מקומות

שמות יח, י: ויאמר יתרו ברוך יהוה אשר הציל אתכם מיד מצרים ומיד פרעה אשר הציל את העם מתחת יד מצרים:

סנהדרין צד, א: "ויאמר יתרו ברוך ה' אשר הציל אתכם תנא משום רבי פפייס גנאי הוא למשה וששים ריבוא שלא אמרו ברוך עד שבא יתרו ואמר ברוך ה'"

עילא ותתא, ולבתר יתב אורייתא בשלימו, דשלטנו על כלא".

(1) יח, יו"ד.

סח, א "אתא יתרו, פומרא עלאה ורברבא, רב ממנא (דכל ממנא) דכל טעון אחרניו, ואודי ליה לקודשא בריהו, ואמר עתה ידעתי כי גדול יי' מכל האלהים, פדין אסתלק ואתייקר קודשא בריהו הוא ביקריה עילא ותתא, ולבתר יתב אורייתא בשלימו, דשלטנו על כלא"

(2) סנהדרין צד, א. מכילתא עה"פ "אמר ר' פפיס, בגנות ישראל הכתוב מדבר, שהרי יש שם ששים רבוא בני אדם ולא עמד אחד מהם לברך למקום, עד שבא יתרו וברך למקום, שנא' ויאמר יתרו ברוך ה'".

(3) ואם הכוונה על לשון "ברוך" דוקא - אי"מ: מהו היתרון בלשון זה על הלשונות דשירת הים?

(ונתבאר בד"ה ויאמר משה תש"ט סעיף ו' ואילך (סה"מ תש"ט ע' 56 ואילך). לקו"ש ח"ד ע' 1271) וראה גם לקו"ש חט"ז ע' 200 ואילך.

(4) ומובן שעד"ז אי"מ מ"ש המהרש"א (סנה' שם) "כבר מצינו בכמה כתובים הקודמים שנאמר ברוך ה' במאורעות, נח אמר ברוך ה' אלקי שם כו'. . . אלא דה"ק גנאי לו למשה וס' רבוא שלא אמרו ברוך ה' גוי על נס עצמם" - דלכאורה הרי אמרו כל השירה!?

(6) פסוק י, יא.

(7) מכילתא ר"פ יתרו "כהן מדין . . . רבי אלעזר המודעי אומר, שר היה כענין שנאמר (שמו"ב ח) ובני דוד כהנים היו".

(5) ח"ב ס"ז, ב "וכיין דההוא מלך וכהן אודו לקודשא בריהו, ואתברו קמיה, פדין אסתלק קודשא בריהו הוא ביקריה על כלא, עילא ותתא, ועד דאסתלק קודשא בריהו הוא ביקריה, פד אודן אלין קמיה, לא אתייהיבת אורייתא. עד לבתר דאתא יתרו, ואודי ואמר, עתה ידעתי כי גדול יי' מכל האלהים. ברוך יי' אשר הציל אתכם וגו'. פדין אסתלק קודשא בריהו הוא ביקריה,

רש"י ויגש מז, כד (אוצ"ל כב) עה"פ (מז, כב) "רק אדמת הכהנים לא קנה כי חק לכהנים מאת פרעה ואכלו את חקם אשר נתן להם פרעה על כן לא מכרו את אדמתם" פרש"י ד"ה הכהנים: "הכומרים כל לשון כהן משרת לאלהות הוא חוץ מאותן שהם לשון גדולה כמו 'כהן מדין' כהן און".

שמות ב, טז עה"פ "ולכהן מדין שבע בנות ותבאנה ותדלנה ותמלאנה את הרהטים להשקות צאן אביהן" פרש"י ד"ה ולכהן מדין: "רב שבהן ופירש לו מע"א ונידוהו מאצלם".

(8 שמו"ר פ"א, לב "ולכהן מדין שבע בנות: והלוא הקדוש ברוך הוא שונא עבודת כוכבים ונתן מנוס למשה אצל עובד עבודת כוכבים אלא אמרו רבותינו יתרו כומר לעבודת כוכבים היה וראה שאין בה ממש".

מכילתא ר"פ יתרו "רבי יהושע אומר, כומר היה, כענין שנאמר (שופטים יח) ויהונתן בן גרשום בן מנשה ובניו היו כהנים לשבט הדני עד יום גלות הארץ".

(9 פסוק יא עה"פ "עתה ידעתי כי גדול יהוה מכל האלהים כי בדבר אשר זדו עליהם" פרש"י ד"ה מכל האלהים: "מלמד שהיה מכיר בכל ע"א שבעולם שלא הניח ע"א שלא עבדה".

(10 והרי אפילו "בגנות בהמה טמאה לא דיבר הכתוב" (ב"ב קכג, א "מאי קדמתה לאה ברחמים? דכתיב (בראשית כט, יז) ועיני לאה רכות, מאי רכות? אילימא רכות ממש, אפשר בגנות בהמה טמאה לא דבר הכתוב דכתיב (בראשית ז, ח) מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה בגנות צדיקים דבר הכתוב? אלא א"ר אלעזר שמתנותיה ארוכות".

וראה פסחים ג, א בלשון אחר "לעולם אל יוציא אדם דבר מגונה מפיו שהרי עקם הכתוב שמונה אותיות ולא הוציא דבר מגונה מפיו שנאמר מן הבהמה הטהורה ומן הבהמה אשר איננה טהורה".

(11 פרש"י יח, ה עה"פ "ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה אל המדבר אשר הוא חנה שם הר האלהים".

(12 הלכות ע"ז בתחלתו "בימי אנוש טעו בני האדם טעות גדול . . וזו היתה טעותם: אמרו הואיל והאלהים ברא כוכבים אלו

וגלגלים להנהיג את העולם ונתנם במרום וחלק להם כבוד והם שמים המשמשים לפניו, ראויין הם לשבחם ולפארם ולחלוק להם כבוד. וזהו רצון האל ברוך הוא לגדל ולכבד מי שגדלו וכבדו . . כיון שעלה דבר זה על לבם התחילו לבנות לכוכבים היכלות ולהקריב להן קרבנות ולשבחם ולפארם בדברים ולהשתחוות למולם . . וזה היה עיקר עבודת כוכבים".

(13 ב"ר פ"י ו "אמר רבי סימון: אין לך כל עשב ועשב שאין לו מזל ברקיע שמכה אותו ואומר לו גדל. הדא-הוא-דכתיב: (איוב לח, לג): "הַיְדַעְתָּ חֻקֹת שָׁמַיִם אִם תְּשִׂים מִשְׁטְרוֹ בְּאֶרֶץ וּגּוֹי".

זח"א (השמטות לחלק ראשון) **רנ"א, א** "בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ רֵאשִׁי תִיבִין אֱהוּ"ה דְּבִיה אֶתְּבְרִיאֵו שְׁמִיָא וְאֶרְעִיא א"ה בִּיה אֶתְּבְרִיאֵו שְׁמִיָא וְ"ה בִּיה אֶתְּבְרִיאֵת (אתבריאו) אֶרְעִיא וְכָל מָה דְאִית בָּהּ וְהוּא יְהִיב תִּיאֻבְתָא בְּכָל אֵילָנִין וְעֵשְׂבִין דִּי בְּאֶרְעִיא וְהוּא מָה שְׂאֲמָרוּ אֵין לָךְ כָּל עֵשֶׂב וְעֵשֶׂב מְלַמְסָה שְׂאֵין מְמוּנָה עָלֵיו מְלַמְעָלָה וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ שְׂמִפָּה אוֹתוֹ וְאוֹמֵר לוֹ גְּדֹל שְׁנַאֲמֵר (איוב ל"ח) הַיְדַעְתָּ חֻקֹת שָׁמַיִם אִם תְּשִׂים מִשְׁטְרוֹ בְּאֶרֶץ".

(14 ראה בארוכה ד"ה מים רבים תשי"ז ס"ד (תו"מ סה"מ מלוקט ח"א (הוצאה החדשה) ע' שכג ואילך) "וכמו הארץ שממנה יוצא לחם, דכשזורעין חטה בארץ וירדו גשמים מצמיח . . הרי אין הארץ בעל בחירה בזה שלא יצמחו החטים . . ועל כן הגם שהשפעה היא על ידם אין לתאר להם ענין השיתוף שה"ה כגרזן ביד החוצב בו . . וכמו"כ השמש והירח וכל צבא השמים מאחר שאינם בעל בחירה כלל ה"ה רק כגרזן כו' . . אבל שלילת השיתוף מהכוכבים ומזלות דאין להם שום בחירה בהשפעה ואין להם שיתוף כלל בזה, ממילא לא יכבד ולא יחשיב אותם וכמו כן לא יחשיב את הדברים הגשמיים שהוא עוסק בהם" **ובהנסמן שם**.

בביאור הרמב"ם הל' ע"ז שם ראה גם לקו"ש ח"א עמ' 145 ומציין שם ללקו"ש

ח"ה עמ' 65. לקו"ש חיי"ח עמ' 184. חל"ח עמ' 58.

15) קהלת ה, ז "אם עֶשֶׂק רָשׁ וְגָזַל מִשְׁפָּט וְצָדֵק תִּרְאֶה בְּמִדְיָנָה אֶל תִּתְמָה עַל הַחֶפֶץ כִּי גִבָּה מֵעַל גִּבָּה שְׁמֵר וְגִבְהִים עֲלֵיהֶם".

נת' בארוכה באוה"ת שמות ח"א פ' וארא ד"ה ברבות נשא (ע' קלא) "וע' מענין גבוה מעל גבוה בזח"א בראשית כ"ג א' ובס' ה"מ סי' ב' דפ"י שהם ע"ס דאצ"י וע"ס הגנוזות. וגבוהים עליהם זה הקב"ה עצמיות אור א"ס . . . ובדף קי"ד תיקון ס"ט פ"י כי גבוה מעל גבוה שומר היינו ג' בחי' בי"ע שיש באדם דבריאה ואדם דיצירה ואדם דעשי'. וגבוהים עליהם היינו בי"ע שבאצילות" וש"נ.

16) ולהעיר ממחז"ל (מובא בחסידות (שרש מצות התפלה פ"ז, ועוד) בשם הספרי (הובא בפרד"ס שער ל"ב רפ"ב) אליו ולא למדותיו - שזהו בנוגע אצילות ולמעלה מאצילות (ראה לקו"ת הוספות לויקרא נא, ג. ובכ"מ).

17) ח"ג מז, ב "האי קרא אית לאסתכפלא ביה, אַמַּאי אַמַּר וְרֵאִיתִי אֲנִי, וְכִי שָׁאָר בְּנֵי עֲלָמָא לֹא יַדְעֵי וְלֹא חֲמָאן דָּא. אַפִּילוּ מֵאֵן דְּלֹא יַדְעוּ חֲקֻמָּתָא מִן יוֹמוֹי, וְלֹא אֲשַׁגְּחָ בָּהּ, יַדְעוּ הָאֵי שְׂיֵישׁ יִתְרוֹן לַחֲקֻמָּה מִן הַסְּכָלוֹת כִּיִּתְרוֹן הָאוֹר מִן הַחֹשֶׁךְ. וְהוּא שְׂבַח גְּרַמְיָה וְאִמַּר רֵאִיתִי אֲנִי".

18) קהלת ב, יג "וראיתי אני שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך".

19) וראה ד"ה ויאמר משה הנ"ל סעיף ב' ואילך "אך הענין הוא דהנה סכלות אין הפ"י שטות אלא חכמות חיצוני שנפלו בדרך שבירה ונפילה . . .".

20) שמו"ר פי"ב, ג "אמר דוד אף על פי שגזר הקדוש ברוך הוא השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, משל למה הדבר דומה למלך שגזר ואמר בני רומי לא ירדו לסוריא ובני סוריא לא יעלו לרומי, כך

כשברא הקדוש ברוך הוא את העולם גזר ואמר השמים שמים לה' והארץ נתן לבני אדם, כשבקש ליתן התורה בטל גזירה ראשונה ואמר התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים ואני המתחיל שנאמר וירד ה' על הר סיני וכתוב ואל משה אמר עלה אל ה'".

תנחומא (בובר) וארא יט, א.

ראה גם בענין זה לקו"ש ח"ח ע' 23 ואילך, חט"ז ע' 246 ואילך, ועוד.

21) תהלים קטו, טז.

22) ראה תו"א ולקו"ת (כמסומן בהמפתח ערך קי"ס).

23) נר מצוה ותורה אור לאדה"א שער האמונה פנ"ד (ע' 172 ואילך). והחרים תרל"א ע' ה (סה"מ תרל"א ח"א ע' רסג).

24) שער האמונה פי"ז (שם ע' 64 ואילך).

25) לשון התניא פ"ב. - הלשונות "מדריגות" ו"דרגין" יש לבאר ע"פ הידוע (תו"א פ' משפטים עז, ד "והיינו כי בחי' אותיות התורה הם נקי אבנים . . . והוא נקי לשון הקודש שנמשך מבחי' קדש העליון . . . משא"כ שאר הלשונות הם חול". עח, ג.

וראה לקו"ש ח"י שיחה א לפ' וירא ע' 52 "ועד"ז יובן ההפרש בין גילוי הבא ב"מחזה", ובין הגילוי ד"וירא" . . . משא"כ "במחזה", אף שגם חזיון ענינו ראוי, אבל אי"ז ראיית המהות כ"א תרגומו, כמו שהאלקות נראה ע"י התלבשות בלבוש המעלים על מהותו")

שלשון תרגום הוא אחוריים דל' הקודש, ולכן כותב "מראש כל המדריגות", שהוא ראש ב"מדריגות" (לשון הקודש), "עד סוף כל דרגין", סוף ה"דרגין" (לשון תרגום).

ראה בזה ג"כ לקו"ש חכ"א ע' 447.

26) מכילתא ר"פ יתרו "וישמע: מה שמועה שמע ובא . . . רבי אליעזר אומר, קריעת ים

שמע ובא שנא' ויהי כשמוע כל מלכי
האמוריי"

ומכילתא כאן "וישמע: מה שמועה שמע
ובא, מלחמת עמלק שמע ובא, שהיא כתובה
בצדו, דברי ר' יהושע. ר' אלעזר המודעי
אומר, מתן תורה שמע ובא. . רבי אליעזר
אומר, קריעת ים סוף שמע ובא, שבשעה
שנקרע ים סוף נשמע מסוף העולם ועד
סופו, שנא' (יהושע ה א) ויהי כשמוע כל
מלכי האמוריי" **דחד אמר קרי"ס וח"א**
מלחמת עמלק ועוד דעות. ורש"י מצרף ב'
דעות הנ"ל!

31) וכן הוא בכל הדפוסים שראיתי.

32) דמוכח לומר שבשאלת רש"י "מה
שמועה ובא" הדיוק הוא ב"ובא", כי הרי
מפוש בקרא (ר"פ יתרו) השמועות ששמע
"את כל עשה אלקים למשה ולישראל
עמו" וגם מוסיף "כי הוציא ה' את ישראל
ממצרים" ופרש"י שם ד"ה כי הוציא ה'
וגו' "זו גדולה על כולם" - אלא שהשאלה
היא מה גרם ביאתו, דאם יצי"מ הי'
הגורם הי' בא תיכף אחר יצי"מ

[ומוכרח לומר (גם להמ"ד בזבחים שם
"והא כתיב ויקח יתרו [חותן משה] עולה
וזבחים? ההוא לאחר מתן תורה הוא
דכתיב, הניחא למ"ד [יתרו] אחר מתן תורה
היה, אלא למ"ד [יתרו] קודם מתן תורה
היה מאי איכא למימר? דאיתמר בני ר' י'
חייא ור' יהושע בן לוי, חד אמר יתרו קודם
מתן תורה היה, וחד אמר יתרו אחר מתן
תורה היה" **שבא קודם מ"ת) שלא בא**
תיכף, דהרי קודם לביאתו שמע ע"ד ירידת
המן (כדפרש"י עה"פ את כל אשר עשה
"להם, בירידת המן ובבאר, ובעמלק") וזו
היתה בט"ז באייר (שבת פז, ב"ת"ש ויסעו
מאלים ויבואו כל עדת בני ישראל וגו'
בחמשה עשר יום לחדש השני ואותו היום
שבת היה דכתיב ובקר וראיתם את כבוד ה'
וכתיב ששת ימים תלקטוהו ומדחמיסר
באייר שבתא ריש ירחא דסיון חד בשבת".

תוספתא סוטה פי"א ב "שנה שיצאו בה
ישראל ממצרים בט"ז באייר ירד מן

סוף שמע ובא, שבשעה שנקרע ים סוף
נשמע מסוף העולם ועד סופו, שנא' (יהושע
ה א) ויהי כשמוע כל מלכי האמוריי. וכן
אמרה רחב הזונה לשלוחי יהושע, (יהושע ב)
כי שמענו את אשר הוביש ה' את מי ים סוף
מפניכם בצאתכם ממצרים וגו' ונשמע וימס
לבבנו ולא קמה עוד רוח באיש מפניכם.

27) מכילתא שמות יד, כא "ויבקעו המים,
כל מים שבעולם נבקעו ומנין אתה אומר
אף המים שבבורות ושבשיחין ושבמערות
ושבכד ושבכוס ושבצלוחית ושבחבית נבקעו
שני ויבקעו המים כאן [ויבקע הים אין כתיב
כאן אלא ויבקעו המים מלמד שכל המים
שבעולם נבקעו] ומנין אתה אומר אף המים
העליונים והתחתונים נבקעו שני ראוך מים
אלהים ראוך מים יחילו אף ירגזו תהומות
(תהלים עז) ראוך מים אלו שעברו ישראל
שנחרבו בדבר הקב"ה שני הים ראה וינס
ראוך מים יחילו אלו העליונים אף ירגזו
תהומות אלו התחתונים".

28) בשלח טו, יד-טו "שמעו עמים ירגזון
חיל אחז ישבי פלשת: אז נבהלו אלופי
אדום אילי מואב יאחזמו רעד נמגו כל ישבי
כנען".

29) וראה ד"ה באתי לגני ה'תש"י (סה"מ
תש"י ע' 112 ואילך) יתרון האור שנעשה
ע"י אתהפכא חשוכא לנהורא. ראה בכ"ז
ד"ה באתי לגני תשל"ח (תו"מ סה"מ
מלוקט ח"ב ע' תלג ואילך).

30) ר"פ יתרו עה"פ "וישמע יתרו כהן מדין
חתן משה את כל אשר עשה אלהים למשה
ולישראל עמו כי הוציא יהוה את ישראל
ממצרים" פרש"י ד"ה וַיִּשְׁמַע יְתְרוֹ: "מה
שמועה שמע ובא? קריעת ים סוף ומלחמת
עמלק".

וראה זבחים (קטז, א) "כתנאי, וישמע יתרו
כהן מדין, מה שמועה שמע ובא ונתגייר ר'
יהושע אומר מלחמת עמלק שמע שהרי
כתיב בצדו ויחלש יהושע את עמלק ואת
עמו לפי חרב ר"א המודעי אומר מתן תורה
שמע [ובא]. . ר"א אומר קריעת ים סוף

לישראל ובשבעה באדר פסק מלירד אותו היום מת משה".

דש"י בשלח טז, א עה"פ "ויסעו מאילם ויבאו כל עדת בני ישראל אל מדבר סין אשר בין אילם ובין סיני בחמשה עשר יום לחדש השני לצאתם מארץ מצרים" פרש"י ד"ה בחמשה עשר יום: נתפרש היום של חנייה זו לפי שבו ביום כלתה החררה שהוציאו ממצרים והוצרכו למן, למדנו שאכלו משירי הבצק (או משירי המצה) ששים ואחת סעודות וירד להם מן בט"ז באייר ויום א' בשבת היה כדאי במס' (שבת דף פז)."

ומ"ש רש"י בשלח טז, לה עה"פ "ויבגו ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ כנען" ד"ה ארבעים שנה: "והלא חסר שלשים יום הם? שהרי בט"ו באייר ירד להם המן תחלה ובט"ו בניסן פסק, שנאמר "וישבת המן ממחרת" (יהושע ה, יא)? אלא מגיד, שהעגות שהוציאו ישראל ממצרים טעמו בהם טעם מן

(יהושע ה, יא) "ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח מצות וקלוי בעצם היום הזה" ובפסוק יב "וישבת המן ממחרת באכלם מעבור הארץ ולא היה עוד לבני ישראל מן ויאכלו מתבואת ארץ כנען בשנה ההיא",

בט"ו באייר - פי' הרא"ם שכוונתו לאחרי שעברו ט"ו יום "ולקמן גבי ובני ישראל אכלו את המן מ' שנה כתב בט"ו באייר ירד להם המן תחלה לא קשיא דעכ"ל דפי' ובט"ו בניסן פסק המן בסוף ט"ו קאמר כלומר לאחר שעברו ט"ו ימים דהיינו בתחלת י"ו דאל"כ מאי שנא וישבות המן ממחרת הפסח דקאמר הא מההוא קרא משמע דלא פסק עד י"ו בניסן. ומעתה עכ"ל דפי' ובט"ו באייר ירד להם המן תחלה נמי בסוף ט"ו קאמר כלומר לאחר שעברו ט"ו יום מאייר ירד להם תחלה דהיינו בי"ו דאל"כ מאי והלא חסר מ' יום דקאמר הא אינם חסרים כי אם כ"ט יום ט"ו דניסן וי"ד דאייר והא דנקט בלישני ל' ט"ו בין

בניסן שפסק להם המן בין באייר שירד להם המן אע"פ שלא היו אלא בי"ו אינו אלא משום קלות החשבון כלומר מאתי שבחצי ניסן פסק ובחצי אייר ירד נמצא שחסי חדש אי מהמי שנה",

וגם ע"ד מלחמת עמלק שהי' אח"כ - כשהיו בני ברפידים: וגם הרי בא "אל המדבר אשר הוא חונה שם הר האלקים" (יח, ה), והרי לא באו אל מדבר סיני עד "ביום הזה" ר"ח סיון (שבת פו, ב) "אמר רבא דכולי עלמא בר"ח אתו למדבר סיני כתיב הכא ביום הזה באו מדבר סיני וכתוב התם החדש הזה לכם ראש חדשים מה להלן ר"ח אף כאן ר"ח".

דש"י פרשתנו יט, א עה"פ "בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני" פרש"י ד"ה ביום הזה: (שבת פו:) בראש חודש. לא היה צריך לכתוב אלא "ביום ההוא". מהו "ביום הזה"? שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו (היום נתנו), וע"ז מבאר רש"י: קרי"ס ומלחמת עמלק.

33) ועד"ז י"ל באופן אחר קצת: מלחמת עמלק גרמה חלישות בחשיבות וכבוד ישראל לעיני העמים [דהרי עד אז נבהלו אלופי אדום גוי נמוגו כל יושבי כנען] וכדחז"ל עה"פ אשר קרד משל לאמבטיא וכו' (תנחומא ט' ו'רפ"ג אגרי, קרד, הקרד לפני אחרים. אמר רבי חוננא, משל למה הדבר דומה. לאמבטי רותחת, שלא היתה פריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אקד וקפץ לתוכה, אף על פי שנקחה, הקרה לפני אחרים",

יל"ש על התורה תתקל"ח "אשר קרד בדרך ר' יהודה אומר טמאך . . רבנן אמרין הקירן לפני אוה"ע משל לאמבטי רותחת שלא היתה בריה יכולה לירד בתוכה ובא בן בליעל אחד וקפץ לתוכה אף על פי שנכווה אלא חקירה לפני אחרים, כך כיון שיצאו ישראל ממצרים נפלה אימתן על כל אוה"ע שנאמר אז נבהלו אלופי אדום וגוי תפול עליהם אימתה וגוי, וכיון שבא עמלק

ונדווג להם אף על פי שנטל את שלו מתחת ידיהם הקירן לפני אוה"ע"

בסילון. וראה תו"א מקץ לו, ג. ראה בכ"ז לקו"ש ח"י ע' 38 וש"נ.

ופרש"י תצא כה, יז ד"ה אשר קרך בדרך: "לשון מקרה. . ד"א — לשון קר וחם, צננד והפשיך מרתיתך, שהיו כל האמות יראים להלחם בכם ובא זה והתחיל והראה מקום לאחרים; משל לאמבטי רותחת שאין כל בריה יכולה לירד בתוכה, בא בן בליעל אחד קפץ וירד לתוכה, אע"פ שנכוה הקרה אותה בפני אחרים (תנחומא) — ואף ש"ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו" (בשלח יז, יג), מ"מ הרי הי' "ויחלוש" (וכדחז"ל עה"פ - וראה גם פרש"י שהחלשים נשארו "ויחלש יהושע: (תנחומא) חתך ראשי גבוריו ולא השאיר אלא חלשים שבהם ולא הרגם כולם מכאן אנו למדים שעשו ע"פ הדבור של שכניה", וגם זה לא בנס גלוי, כ"א לפי חרב, באופן של מלחמה (ודרך הטבע) - לכן בא יתרו להקים את כבודם ע"י שהוא "כהן מדין" (בב' הפירושים) יבוא אליהם להמדבר.

(34) ברכות כח, א. וש"נ.

(35) זוהר חדש ר"פ יתרו "אמר ליה תא חזי ברי, קודשא בריה הוא לא אתני עם אברהם, אלא דנפיק ית ישראל מן גלותא דמצרים, ולא מתחות שעבודא דדחלא אחרא. דודאי ישראל כד הוה במצרים, אסתאבו ואתטנפו גרמיהון בכל זיני מסאבו, עד דהוה שראן תחות ארבעים ותשע חילי דמסאבותא. וקודשא בריה הוא אפיק יתהון מתחות פולחן כל שאר חילין. ועוד, דאעיל יתהון במ"ט תרעי דסוקלתנו לקבליהון. מה דלא אתני עם אברהם, אלא לאפקותהון ממצרים, והוא עביד טיבותיה וחסדיה עמהון. ת"ז תל"ב.

(36) והו"ע ספה"ע שבכל יום נמשך עוד שער דקדושה (ראה לקו"ש ח"ג ע' 996).

(37) בשלח יז, טז.

(38) כלאים רפ"ז "המברך את הגפן בארץ, אם אין עפר על גבה שלשה טפחים, לא יביא זרע עליה, אפילו הבריכה בדלעת או

(39) משלי ג, ו "בכל דרכיך דעהו והוא יישר ארחתיד". וראה לקו"ש ח"י שיחה א' לפ' וישלח (ע' 104 ואילך) בארוכה החילוק בין העבודה ד"כל מעשיך יהיו לשם שמים" להעבודה ד"בכל דרכיך דעהו", ובי אופנים בהעבודה ד"בכל דרכיך דעהו" גופא.

(40) שו"ע או"ח סי' קנה ס"א "אחר שיצא מבית הכנסת ילך לבית המדרש ויקבע עת ללמוד וצריך שאותו עת יהיה קבוע שלא יעבירונו אף אם הוא סבור להרויח הרבה".

(41) סידור אדה"ז בתחלתו.

(42) שו"ע אדה"ז או"ח סקנ"ה ס"ב "קודם שילך לבית המדרש יוכל לאכול פת שחרית אם הוא רגיל בו וטוב שירגיל בו".

להעיר מפס"ד להצ"צ או"ח ריש הל' תפלה (ע' 8) "על אשר שאל כבודו בנידון אם לאכול קודם התפלה. . אך אם הדאקטורים אומרים לאכול דוקא בבקר בבקר זה ענין אחר הוא" עיי"ש.

(43) שלכן אסור לאכול קודם התפלה, כי "איך יעלה המאכל והוא עצמו מקושר למטה" (לקו"ת צו ה, א ובכ"מ).

(44) ראה סנה' צט, א "תנו רבנן כי דבר ה' בזה ומצותו הפר הכרת תכרת זה האומר אין תורה מן השמים ד"א כי דבר ה' בזה זה אפיקורוס. . ר' נהוראי אומר כל שאפשר לעסוק בתורה ואינו עוסק - הובא בס' של בינונים פ"א.

(45) זח"א יב, ב "פקודא חמישא קתיב, (בראשית מ"ו ע"ב) ישרצו המים שרץ נפש חיה. בהאי קרא אית תלת פקודין. חד למלעי באורייתא. וחד לאתעסקא בפריה ורביה. וחד למגזר לתמנייא יומין ולאעברא מתמן ערלתא. למלעי באורייתא ולאשתדלא בה ולאפשא לה בכל יומא לתקנא נפשיה ורוחיה". תו"א מקץ לט, ד.

בתורה בכל יום דבר מועט שאומרים
תרגומו וקרייתו והן כעוסקים בתורה".

(47) ראה לקו"ת דברים יח, א.

(46) ראה פס"ד להצ"צ או"ח סקל"ב
"אומרים אחר התפלה סדר קדושה. היינו
פסוק וקרא זא"ז וגוי ומתרגמי אותנו.
ותקנוה כדי שיהו כל ישראל עוסקים

נא לשלוח הערות או תיקונים ל: rabbimbrowd@gmail.com